

Dea-Chleachtais do Dhaltaí ar Ardchaighdeán Gaeilge i Ranganna 3 - 6

Taighde déanta mar chuid de thráchtas M.
Oid. san Oideachas Lán-Ghaeilge

Elaine Ní Longaigh
elainelong74@yahoo.co.uk

Cúlra

❧ Múinteoir & taighdeoir

- ❧ B.Oid. san Oideachas agus sa tSiceolaíocht, 2010
- ❧ M.Oid. san Oideachas Lán-Ghaeilge, 2015
- ❧ Rang 3 & 4 á múineadh i mbliana

❧ Réimse suime i dtaighde:

- ❧ Tumoideachas
- ❧ Páistí ar ardchumas

Cuspóir an Taighde

Liosta a chumadh de dhea-chleachtais eiseamláireacha **atá i bhfeidhm i scoileanna**, a bheadh ina fhoinse cabhrach do mhúinteoirí eile

Na dea-chleachtais atá i bhfeidhm i
nGaelscoileanna chun scileanna teanga
a fheabhsú i ndaltaí ar ardchaighdeán
Gaeilge i Rang a Sé

M.Oid. san Oideachas Lán-Ghaeilge
2015

Elaine Ní Longaigh

Scagadh ar an Litríocht

Taighde idirnáisiúnta

Dea-chleachtais
d'fhoghlaimeoirí
teanga

Dea-chleachtais
d'fhoghlaimeoirí
ar ardchumas

Modheolaíocht

- ❧ Triúr múinteoirí Rang a Sé i nGaelscoileanna
 - ❧ Agallamh leathstruchtúrtha
 - ❧ Dírbhreathnóireacht & físthaifeadadh
 - ❧ Athchuimhní spreagtha
 - ❧ Cáipéisíocht
- ❧ Anailís ar na gnéithe thuas; comparáid leis an taighde idirnáisiúnta

Móorthéamaí

Dea-chleachtais do dhaltaí ar ardchaighdeán Gaeilge

- ☞ Aiseolas a thabhairt
- ☞ Ábhar dúshlánach a chur ar fáil
 - ☞ Dúshlán atá tairbheach
 - ☞ Dúshlán atá taitneamhach
- ☞ Foghlaim fhéinstiúrtha

Dea-chleachtais do gach dalta

✧ Ionchais arda

✧ Rogha oibre

✧ An Béarla mar áis fhoghlama

✧ FCÁT (Foghlaim Chomhtháite Ábhar agus Teangacha - CLIL)

Dea-chleachtais d'fhoghlaimeoirí eile a thagann salach ar riachtanais na bpáistí ar ardchaighdeán Gaeilge

- ❧ Meascán cumais i ngrúpaí
- ❧ Ag freastal ar na páistí is lú cumais
- ❧ Tús áite tugtha do riachtanais
chumarsáide thar chruinneas

Téamaí Eile

❧ Cúrsaí inspreagtha

❧ Ról an mhúinteora

❧ Acmhainní

❧ Dúshláin sa chóras

Conclúidí & Impleachtaí

- ❧ Is iomaí dea-chleachtas atá i bhfeidhm ag gnáth-mhúinteoirí i ngnáth-cheachtanna
- ❧ Is féidir freastal ar gach páiste go héifeachtach, ach a bheith aireach roimh chleachtais áirithe
- ❧ Múinteoirí thar a bheith díograiseach in ainneoin go leor dúshlán

Na Ceachtanna

Déan iarracht na dea-chleachtais thuasluaite a
aithint i gcéimeanna na gceachtanna seo a
leanas

Múinteoir 1: Teanga ó Bhéal & Scríbhneoireacht

1. Obair bheirte – nathanna ar an Earrach
foghlamtha le cúpla oíche anuas, iad le tuairisc
chun cuimhne

**Ábhar
dúshlánach**

2. Plé ranga ar an méid a fuair gach beirt
mhúinteoir aiseolas ceartaitheach a thabhairt

**Aiseolas
ceartaitheach**

3. Féachaint ar agus freagairt do phictiúr den
Earrach – múinteoir á nascadh leis na nathanna a
d'fhoghlaim siad

**Ionchais
arda**

Múinteoir 1

4. Éisteacht le dánta scríofa ag Gabriel Rosenstock ar an téama “An tEarrach” – nasctha le stíl dánta a rinneadh níos luaithe sa bhliain (Haiku)

5. Cruinneas – plé ranga ar shlite chun abairt a thosú m.sh. “Nach ...”; an tuiséal ginideach den fhocal “Earrach”; foghraíocht luaite chomh maith

6. Tasc tugtha: dán a scríobh ar an Earrach - anseo mar idirdhealú

FCÁT

Roghanna oibre

“Tá rogha agaibh. Is féidir na nathanna atá agaibh, an leathanach sin, a thógaint amach chun cabhrú libh más mian libh; nó má cheapann tú go bhfuil na nathanna go léir ar eolas agat, d’fhéadfá dúshlán a thabhairt duit féin agus (*go bríomhar, le béim ar na focail*) gan an leathanach a thógaint amach agus gan a bheith ag féachaint ar an leathanach. Suas fútsa, níl mé chun a rá go gcaithfidh tú é a dhéanamh slí amháin nó slí eile. So tá an rogha agatsa.”

Múinteoir 1

7. Múinteoir ag insint dóibh cé mhéad ama a bhí fágtha acu; ag dul timpeall ag cabhrú le cúrsaí gramadaí, moladh á thabhairt

FCÁT

8. Conclúid: An méid atá scríofa a léamh amach. Múinteoir ag moladh na nathanna agus na ríomhanna a d'úsáid siad

**Ionchais
arda**

Múinteoir 2:

Léitheoireacht

1. Trí ghrúpa sa rang ag léamh trí leabhar eagsúil
2. Dhá cheist ar an gclárbán do gach grúpa – ceann éasca agus ceann deacair
3. Tasc: Smaoinigh ar cheithre cheist tú féin – dhá cheann éasca agus dhá cheann deacair
4. Tasc do dhaoine críochnaithe go luath: leabharlainne agus na gníomhaíochtaí a théann leo ag bun an tseomra

Ábhar
úshlánach

Ábhar
dúshlánach

Rogha
oibre

Foghlaim
fhéinstiúrtha

Múinteoir 2

5. Gach grúpa ag obair leis an múinteoir ar feadh tréimhse. Grúpa 1: Plé ar chlúdach an leabhair, ar phictiúir, ar an mblurba, ar an méid a bhí le léamh acu an oíche roimhré

**Ionchais
arda**

6. Léitheoireacht os ard – múinteoir ar dtús, cúpla líne an duine ag gach páiste

7. Ceisteanna chun tuiscint a mheas, forbairt ioclóra, soiléiriú á thabhairt agus á lorg ag an múinteoir

FCÁT

Múinteoir 2

8. Nasc déanta le saolta na bpáistí – “an ndúirt éinne é sin libh riamh?” – plé saibhir

9. Grúpa 2 ag léamh leis an múinteoir ansin, léir ar an tasc breise, go léir ag obair go neamhspleách

10. Próiséas céanna le grúpa 2 – ceisteanna, léitheoireacht, soiléiriú, plé; “Don’t judge a book by the cover”

**Foghlaim
fhéinstiúrtha**

**Béarla mar áis
fhoghlaime**

Meon Úr

❧ Dífreáil/idirdhealú trí ábhar, trí phróiséas nó trí thoradh na foghlama

❧ Tasc, toradh na foghlama, acmhainní, tacaíocht, comhrá, luas, rogha

❧ Ceisteanna ardoird

Dea-chleachtais do dhaltaí ar ardchaighdeán Gaeilge

- Aiseolas a thabhairt
- Ábhar dúshlánach a chur ar fáil
 - Dúshlán atá tairbheach
 - Dúshlán atá taitneamhach
- Foghlaim fhéinstiúrtha

Dea-chleachtais do gach dalta

- Ionchais arda
- Rogha oibre
- An Béarla mar áis fhoghlama
- FCÁT (Foghlaim Chomhtháite Ábhar agus Teangacha - CLIL)

Tascanna

Cuspóir

Curriculum Planning Tool
Áis Phleanála Churaclaim

ACTION
Support for the assessment & feedback
online support for teaching & learning

NC
National Curriculum

☰ : Rang a trí, Rang a ceathair > Gaeilge T1 > Léitheoireacht > Ag úsáid teanga >

réimse níos leithne d'ábhar samhlaíoch a léamh

ábhair spéise a fhiosrú agus a fhorbairt trí mheán na léitheoireachta

freagairt do dhánta, do phearsana agus d'eachtraí i scéalta

léamh i gcomhthéacsanna cultúrtha

Cuardach: Focal/focail á lorg

réimse níos leithne d'ábhar samhlaíoch a léamh

ábhair spéise a fhiosrú agus a fhorbairt trí mheán na léitheoireachta

freagairt do dhánta, do phearsana agus d'eachtraí i scéalta

léamh i gcomhthéacsanna cultúrtha

Cuardach: Focal/focail á lorg

Roghchlár Tascanna Tic-Tac-Toe

Déan rud éigin

Déan múnla, dearadh, bailiúchán d'iarsmaí, píosa ealaíne de ghné de do chuid staidéir.

Comparáid

Múin rud éigin atá foghlamtha agat do dhuine eile nó don rang.

Múin nó taispeáin

Roghnaigh gnéithe difriúla de do chuid staidéir agus déan comparáid eatarthu. Aimsigh na cosúlachtaí agus na difríochtaí.

Oireas cruthaitheach

Grianghraif, fístéip, colláis de d'obair le haghaidh cuir i láthair.

Graf

Déan oireas amhairc ar ghnéithe do chuid oibre.

Taispeáin

Tabhair taispeántas chun a bhfuil foghlamtha agat a léiriú.

Suirbhé

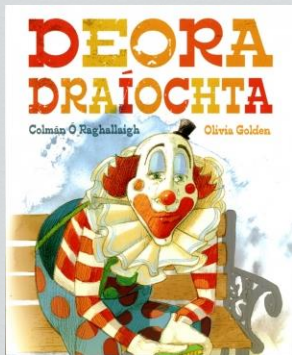
Bailigh dearcaí daoine, mothúcháin faoi fhíric, smaoiniamh nó gné do chuid staidéir

Déan dráma

Ullmhaigh dráma beag bunaithe ar rud éigin atá foghlamtha agat.

Tuar

Smaoinigh ar an todhchaí. Cad iad na hathruithe a thiocfaidh ar d'ábhar sna 10 mbliana romhainn?

Dea-chleachtais do dhaltaí ar ardchaighdeán Gaeilge

- Aiseolas a thabhairt
- Ábhar dúshlánach a chur ar fáil
 - Dúshlán atá tairbheach
 - Dúshlán atá taitneamhach
- Foghlaim fhéinstiúrtha

Dea-chleachtais do gach dalta

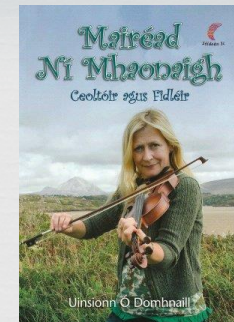
- Ionchais arda
- Rogha oibre
- An Béarla mar áis fhoghlama
- FCÁT (Foghlaim Chomhtháite Ábhar agus Teangacha - CLIL)

1. Conas a ullmhaíonn tú an rang ar fad chuig an tasc seo?

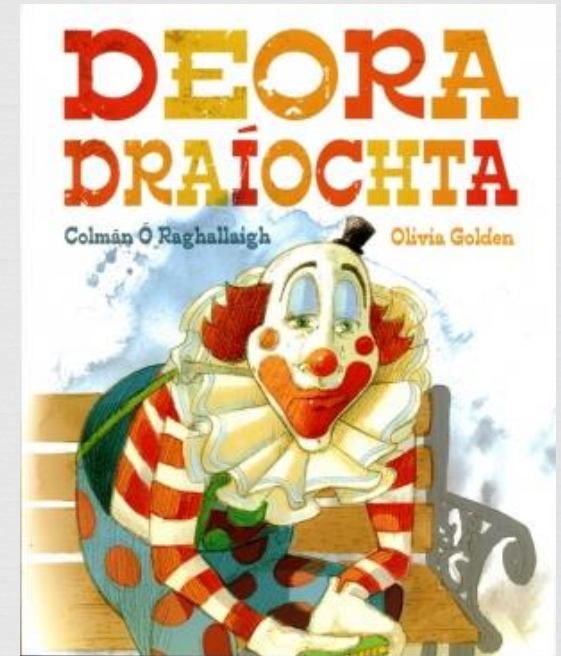
2. Conas a chuireann tú dúshlán sa bhreis ann?

Tasc Breise:
FCÁT

Rang 3: Deora Draíochta

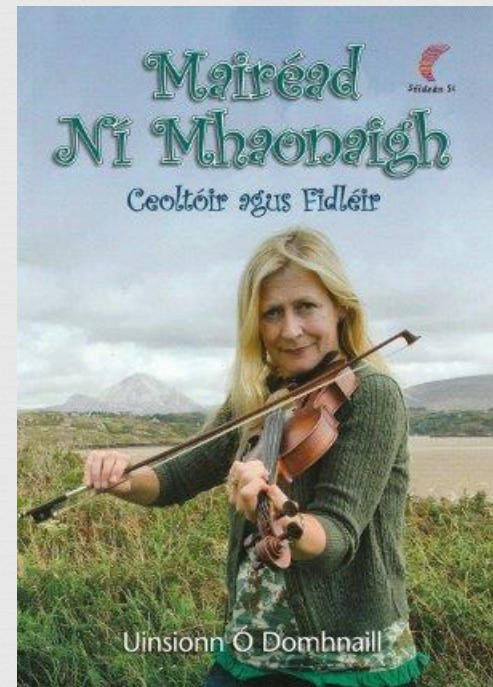
Tá tú amuigh ag siúl agus buaileann tú leis an bhfear grinn brónach suite ar an mbínse. Ba mhaith leat fáil amach cad atá cearr leis an bhfear grinn agus meangadh gáire a chur ar a aghaidh. Scríobh an comhrá a bhíonn ag an mbeirt agaibh lena chéile.

Rang 4: Mairéad Ní Mhaonaigh

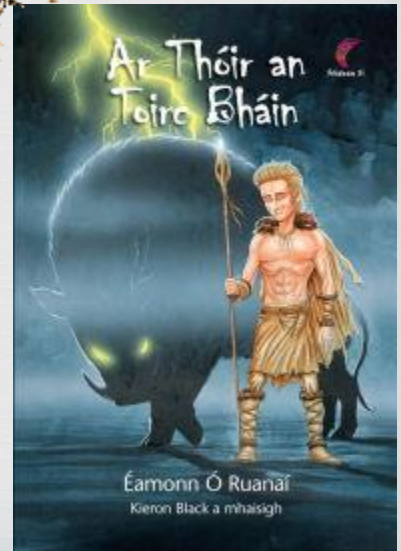
Socraíonn tú féin agus
Frankie go bhfágfaidh
sibh bhur bpostanna
múinteoireachta chun
ceol a sheinm go
lánaimseartha.

Scríobh litir abhaile
chuig do mháthair ag
míniú an rogha sin di.

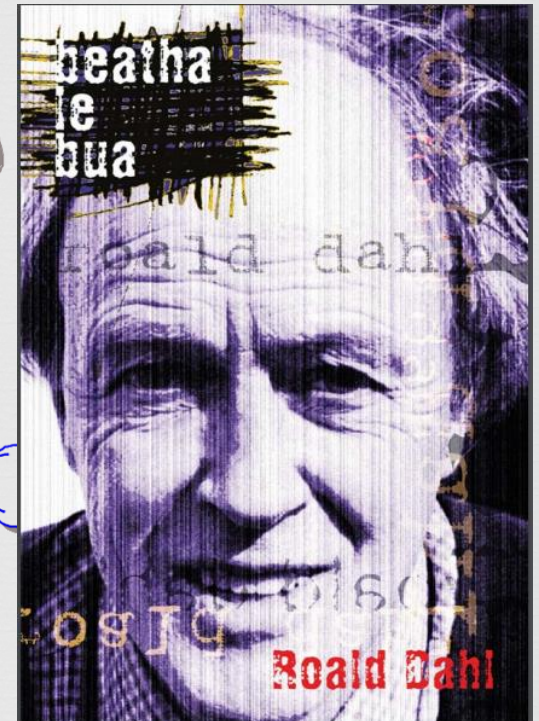
Rang 5: Ar Thóir an Toirc Bháin

Is file thú agus iarrann an rí ort dán a chumadh faoi. Tá a fhios agat go gcaithfidh tú an rí a mholadh, ach níl mórán cúiseanna molta feicthe agat ...

Rang 6: Roald Dahl

Dear léarscáil intinne
("meabhairmhapa") chun
saol Roald Dahl a léiriú.
Cinntigh go bhfuil cur
síos ar a phearsantacht
(aidiachtaí) soiléir ar an
léarscáil.

Go raibh maith agaibh

elainelong74@yahoo.co.uk